

***Ημερίδα για την εφαρμογή του Νόμου 70(Ι) του 2010 που
προνοεί για την Αξιολόγηση, Διαχείριση και Αντιμετώπιση***

των Κινδύνων Πλημμύρας

Καταγραφή δεδομένων ιστορικών Πλημμυρών

Δρ. Χαράλαμπος Δημητρίου

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Δομή της Παρουσίασης

1. Πρόνοιες του Νόμου
2. Πηγές Πληροφοριών
3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων
4. Αποτελέσματα
5. Δημιουργία βάσης δεδομένων και συστηματική καταγραφή μελλοντικών πλημμυρών

1. Τι προνοεί ο Νόμος (α)

Για να αξιολογηθούν οι δυνητικοί κίνδυνοι διεξάγεται **προκαταρκτική αξιολόγηση κινδύνου πλημμύρας** που **βασίζεται σε διαθέσιμες ή ευκόλως υπολογιζόμενες πληροφορίες**, οι οποίες λαμβάνονται από:

- τις επηρεαζόμενες τοπικές ή άλλες αρμόδιες αρχές και
- από άλλες πηγές, όπως καταγραφές και μελέτες για μακροπρόθεσμες εξελίξεις, ιδίως επιπτώσεις από την αλλαγή του κλίματος στην περίπτωση πλημμυρών

1. Τι προνοεί ο Νόμος (β)

Προκαταρκτική αξιολόγηση κινδύνου πλημμύρας περιλαμβάνει:

- (α) χάρτες της περιοχής της λεκάνης απορροής του ποταμού οι οποίοι περιγράφουν τα τοπογραφικά χαρακτηριστικά και τη χρήση γης·
- (β) περιγραφή των πλημμυρών, οι οποίες σημειώθηκαν κατά το παρελθόν και είχαν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στις ανθρώπινες ζωές, στις οικονομικές δραστηριότητες και στο περιβάλλον, όταν υπάρχει ακόμη πιθανότητα παρόμοιων μελλοντικών συμβάντων, συμπεριλαμβανομένων της έκτασης της πλημμύρας, των οδών αποστράγγισης και της αξιολόγησης των αρνητικών επιπτώσεων που προκάλεσαν·

1. Τι προνοεί ο Νόμος (γ)

- (γ) **περιγραφή** των σημαντικών **πλημμυρών** οι οποίες **σημειώθηκαν κατά το παρελθόν**, από τις οποίες θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να προβλεφθούν **οι σημαντικές αρνητικές συνέπειες παρόμοιων φαινομένων στο μέλλον**
- (δ) **αξιολόγηση** των **δυνατικών αρνητικών συνεπειών** των μελλοντικών πλημμυρών στην ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και την οικονομική δραστηριότητα, λαμβανομένων υπόψη ζητημάτων όπως η τοπογραφία, η θέση των υδατορρευμάτων και τα γενικά υδρολογικά και γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά τους, ...

2. Πηγές Πληροφοριών

- Τοπικές Αρχές (επικοινωνία)
- Επαρχιακές διοικήσεις (επικοινωνία)
- Πολιτική Άμυνα (επικοινωνία)
- Πυροσβεστική Υπηρεσία (επικοινωνία)
- Κυβερνητικά Τμήματα (αρχεία)
 - Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων- ψηλές ροές
 - Μετεωρολογική Υπηρεσία- έντονες βροχοπτώσεις
- **Εφημερίδες** (έρευνα αρχείων)
- Άλλα (πχ Συμβούλια Αποχετεύσεων,
Σύνδεσμος Ασφαλιστών Κύπρου) (επικοινωνία)

Αλληλοεπιβεβαίωση (ίδιο γεγονός, διαφορετικές πηγές πληροφορίας)

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων.

Συγκεντρωτικός Πίνακας:

- Ημερομηνία
- Διάρκεια πλημμυρισμού
- Έκταση της πλημμύρας
- Ποταμοί που πλημμύρισαν
- Βάθος νερού ή τη στάθμη νερού (ανάλογα με την περίπτωση)
- Ταχύτητα ροής ή τη σχετική ροή των υδάτων (ανάλογα με την περίπτωση)
- Αριθμό κατοίκων που επηρεάστηκαν (ανθρώπινες ζωές)
- Υλικές ζημιές (χρήση της γης και τον τύπο οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή που επηρεάστηκαν)
- Τυχόν ρύπανση ως αποτέλεσμα της πλημμύρας

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων (β).

Cyprus historical floods database. [Compatibility Mode]								
1	A	B	C	D	E	F	G	
	Id	Date	Areas affected	Rivers affected	Damages and other Details	Source1	Source2	C
69	75	18/10/1997	Τρούλλοι		Μετά από καταρρακτώδεις βροχές άγκαι λάσπης κυλούσαν μέσα στους δρόμους της κοινότητας Τρούλλων. Πέντε στίπια πλημμύρισαν ενώ το χωριό αποκλεισθηκε για αρκετή ώρα όταν οι χείμαρροι κατέβηκαν στην περιοχή του μνημείου του ήρωα Ανδρέα Σουραουκλή.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Αγών' με ημερομηνία 19/10/1997	
70	76	28/11/1996	Λευκωσία, Μακεδονίτσας, Αγίου Παύλου, Αγίου Δομετίου και Έγκωμης	Ποταμός Πεδιαίος	Εσφηνική σφοδρή νεροποντή το μεσημέρι και αργά το απόγευμα. Πλημμύρισαν κατοικίες, εργοστάσια και δρόμοι στις περιοχές Μακεδονίτσας, Αγίου Παύλου, Αγίου Δομετίου και Έγκωμης. Στη γέφυρα του Πεδιαίου πίσω από το ξενοδοχείο Φόρουμ ακινητοποιήθηκαν αυτοκίνητα.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Αγών' με ημερομηνία 27/11/1996	
71	77	10/10/1996	Παφος, Λεμεσό		Καταρρακτώδεις βροχές, χαλάζι, και ανεμοθύελλες τολαιπωρούσαν για ώρες από το απόγευμα μέχρι το βράδυ τις πόλεις και επαρχίες της Πάφου και Λεμεσού. Αποτέλεσμα της κακοκαιρίας ήταν να ξεριζωθούν δέντρα, ηλεκτρικοί και τηλεφωνικοί πύσσασοι, καλώδια, να πλημμυρίσουν δρόμοι, στίπια, καταστήματα και άλλα υποστατικά.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Αγών' με ημερομηνία 11/10/1996	
72	78	11/7/1995	Λευκωσία, Αγίου Παύλου, Αγίου Δομετίου	Ποταμός Κλήμος	Καταρρακτώδεις βροχές πλημμύρισαν πέντε στίπια στη περιοχή του Αγίου Παύλου και στην περιοχή του Αγίου Δομετίου υπερχείλισε ο ποταμός Κλήμος με αποτέλεσμα να πλημμυρίσουν δρόμοι και γκαράζ αυτοκινήτων.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Αγών' με ημερομηνία 12/7/1995	
73	79	9/7/1995	Λευκωσία, Αγλαντζιά, Παλουριώτισσα		Ραγδαίες βροχές στη Λευκωσία και ιδιαίτερα στις περιοχές Αγλαντζιάς και Παλουριώτισσας όπου πλημμύρισαν δρόμοι και υποστατικά. Πλημμύρισε και το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες 'Ο Αγών' με ημερομηνίες 10/7/1995 και 11/7/1995	
74	80	16/6/1992	Λευκωσία, Στρόβολο, Δασούπολη, Παλουριώτισσα, Αγιο Δομέτιο, Μακεδονίτσας, Κόϊμακλι, Ακρόπολη, Αγιο Παύλο, Αρχάγγελο		Καταρρακτώδεις βροχές άρχισαν γύρω στις 13:30 και συνεχίστηκαν μέχρι τις 15:00 και έκαναν τους δρόμους να μοιάζουν με χείμαρρους προκαλώντας ζημιές σε 15 υποστατικά στη Λεωφόρο Τσερίου, 12 στο Στρόβολο, 6 στη Δασούπολη, από 5 στη Παλουριώτισσα και Αγιο Δομέτιο, από 4 στη Μακεδονίτσας και στη περιοχή του ΡΙΚ, από τρία στο Κόϊμακλι και στην Ακρόπολη και από δύο στον Αγιο Παύλο στον Αρχάγγελο και στην οδό Λήδρας. Στην τελευταία περίπτωση πέντε καταστήματα πλημμύρισαν μετά που τα νερά γέμισαν τους υπό κατασκευή υπνόμιους. Αρκετά αυτοκίνητα ακινητοποιήθηκαν στη περιοχή Τσερίου και Στρόβολου με τους επιβάτες τους να μένουν εγκλωβισμένοι. Επίσης μέρος του δρόμου Καντάρας - Βασιλή Χατζηγιάννη στο Στρόβολο υποχώρησε λόγω των βροχών και έγινε επικίνδυνος.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνία 17/6/1992	
75	81	8/12/1991	Λάρνακα, Αραδίππου		Η βροχόπτωση για όλη την Κύπρο αυτό το 24ωρο ήταν 40 χιλιοστάμετρα. Πολλοί δρόμοι στην επαρχία κατέστησαν αδιάβατοι. Ο κυκλοφοριακός κόμβος παρά την Αραδίππου πλημμύρισε σε βαθμό που καλύφθηκαν νησίδες και τεζοδρόμια	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνία 9/12/1991	
76	82	28/10/1988	Λάρνακα		15 λεπτά καταρρακτώδους βροχής ήταν αρκετά για να πλημμυρίσει η Λάρνακα. Προκλήθηκαν εκτεταμένες πλημμύρες και ζημιές σε υπόγεια υποστατικά και δρόμους, ενώ πολλά αυτοκίνητα ακινητοποιήθηκαν στους δρόμους. Η πυροσβεστική πήρε πάνω από 100 κλίσεις. Οι σοβαρότερες πληγείσες περιοχές ήταν η Λεωφόρος Γρίβο Διγενή, οι οδοί Λεόντειου Μαγαρίο, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Περάκη Κυπριανού, Ελευσίνας, Χρυσοπολίτισσας, Θεμιστοκλέους, Κωνσταντινούπολης και Πατταρχογιοπούλου. Πλημμύρες σημειώθηκαν και στην περιοχή του συνδικαλισμού Καμάρες.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνία 29/10/1988	
77	83	15/2/1988	Σωτήρα, Λιοπέτρι, Λευκωσία, Έγκωμη, Μακεδονίτσας, Παλουριώτισσα, Αγίου Παύλου		Σφοδρή βροχοθύελλα και χαλαζοθύελλα άρχισε στις 14:30 και συνέχισε μέχρι το βράδυ. Σης κοινότητες Σωτήρας και Λιοπέτρου η σάθση των νερών έφτασε μέχρι τα δύο και πλέον πόδια στους κυριότερους δρόμους τους και η συγκοινωνία παρέλυσε. Στο Παραλίμνι η βροχόπτωση το τελευταίο 24ωρο ήταν 165 χιλιοστά. Από τη χαλαζοθύελλα πλήγηκαν οι περιοχές Παραλίμνι, Δερύνεια και Φρέναρος. Οι ζημιές ανυπολόγιστες, η καταστροφή μεγάλη. Το χαλάζι έφτασε το ένα μέτρο.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνίες 16/2/1988 και 17/2/1988	
78	84	27/9/2000	Λευκωσία, Έγκωμη, Μακεδονίτσας, Παλουριώτισσα, Αγίου Παύλου		Ραγδαία βροχή μισή ώρα ήταν αρκετή για να πλημμυρίσουν στίπια και δρόμοι. Επηρεάστηκαν οι περιοχές Έγκωμης και Μακεδονίτσας, το κέντρο της πόλης και η χονδρική αγορά Παλουριώτισσας και Αγίου Παύλου. Το ύψος του νερού σε αρκετούς δρόμους ήταν αρκετό για να πλημμυρίσουν αυτοκίνητα.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνία 28/9/2000	
79	85	28/9/2000	Λάρνακα, Αραδίππου-Κόση-Αθηνού, Αραδίππου, Αγιο Θεόδωρο		Από βροχές στην περιοχή Αραδίππου παρά την αερονέφυρα έκλεισε ο παλιός δρόμος Αραδίππου-Κόση-Αθηνού. Στίπ που βρίσκεται στην περιοχή εγκλωβίστηκε από τα νερά και τις λάσπες. Ακινητοποιήθηκε αυτοκίνητο που καιείο πάνω στην αερονέφυρα Αραδίππου. Στον Αγιο Θεόδωρο Λάρνακας πλημμύρισε υπόγειο κάτω από τα εθνικοφρόνα Σωματεία κοινότητας.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνία 29/9/2000	
80	86	9/10/2000	Αλάμπρα		Δύο λεωφορεία εγκλωβίστηκαν στις υπόγειες διαβάσεις μετά από καταρρακτώδεις βροχές γύρω στο μεσημέρι. Επίσης στίπια, χωράφια και υποστατικά στην περιοχή Ιβαλιού-Αλάμπρας πλημμύρισαν.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο Φιλελεύθερος' με ημερομηνία 10/10/2000	
81	87	1945-1957-1984	Σιλίκου		Μετά από έντονα καιρικά φαινόμενα βροχόπτωσης ο χείμαρρος που διασχίζει το χωριό Σιλίκου κατέβηκε ορμητικός και πλημμύρισε στίπια.	Μετεωρολογική Υπηρεσία	Επίστολη από τον κοινοτάρχη Σιλίκου 3/11/2010	
					Καταρρακτώδεις βροχές από τις 12:00. Η Λεωφόρος Στρατηγού Τιμόνι έμοιαζε με ποταμό. Οι γνωστές περιοχές της		Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα 'Ο	

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων (γ).

172 πλημμυρικά γεγονότα περίοδο 1859 - 2011

... πώς αν-
... ρυθιά σβυ-
... ώσπου
... μώνει κι
... σπου πιά
... ή δέν ά-
... ούσουμε ;

... κίνηση εις την Λάρινα.
Οι έπι του «Αμερικό Βεσπούτσι» δόκιμοι κατάγονται από τας καλλίτερας
οικογενείας της 'Ιταλίας και άποτελούν δε, έχει να επιδειξη καλλίτερον ή νέα 'Ιτα-
λική γενεά.

ΖΗΜΙΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΒΡΟΧΩΝ

ΚΑΤΕΡΡΕΥΣΑΝ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΟΙΚΙΑΙ ΚΑΙ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΙΚΟΣΙ ΕΤΟΙΜΟΡΡΟΠΟΙ

Αι συνεχεις χειμαρρώδεις βροχαί της εκ-
... ρελλούσης Πέμπτης, όσον ώφέλιμοι ώπέρ-
... ζαν άπο γεωργική άπόφως, ώς όσον όμως
... και δυσάρεστοι εις τινια χωρία, όπου τά
... ύδατα κατέβησαν τας οικίας, ώς συνέβη
... εις τό ούχι μακράν της Λευκωσίας καίμε-
... νον χωρίον Μιά Μηλιά, όπου περί την 1
... μ.μ. ώραν τά ύδατα δύο χειμαρρών της
... βρεθείς άρρασιβάς κατεβήθησαν με όρμη
... κατέβησαν καλλώς οικίας και έπήνευαν
... δε μικράς ζημίας.

Ειδιοσημείωσις άπό του άπαγεύματος
... της προχθής της άστυνομίας Λευκωσίας
... περί της έπισυμβάσης πλημμύρας εις τό έν
... λόγφ χωρίον, έστισσαν άμέσως άπι τόπου
... δ Διοικητής Λευκωσίας κ. Χάρη Νεφέβις,
... δ άστυνόμος κ. Σιάλης, δ άστυνόμος Ρωζέπ έρ.,
... δ μουδρίης Σαμψ έφ. μετά 10 κατωτέρων
... αστυνομιών, οι τινες και παρέλασαν εις τούς

πλημμυροπαθείς πάσαν δυνατήν βοήθειαν.
Έπι τόπου άπεστάλη έγκαιρώς πορευή
... όλην την Νήσον κατά την προπα-
... ρηθούσαν έβδομαδα και είδη την
... προπροβλεπόμεναι Κυριακήν, αεί-
... πτες, πλην τών ιδιωτικών ζημιών
... και άστυνομιών, μεγάλος έπι-
... ερίστην καταστροφής εις όδους
... και εις γειώνας, ή έπισκευή
... ή άποκατάστασις των όπείων τά
... άπαιτήση δαπάνης πολλών χιλιά-
... δων ειμή μισθίων λιρών και τά
... ταύτομερα τά δελτία των έπα-
... ρητικών έλεος βαθύν της άμνη-
... σιας και την έκτασι αυτών καθ'
... όλην την Νήσον.

Η Κυβέρνησις τά έκαρδιώδη
... βεβαιώσ διαι τών τμήματων των
... Άρμού. Έργων της προεπιβέ-
... σιας ζημίας και τά καταστροφή έ-
... καιώς τών έπιτακτων προπυλο-
... σιών των άπαιτηθρομένων δαπα-
... νών ένα όδηγή έργασια κατά τό
... πορεύει ένα, δια προδοκίαι δ
... τά ύπάρχουν, πολλά γειώνα έρ-
... γαί μετ' την έπίτακτον μετ' και ήμι-
... σιας τούς μισθιάς ήμισυόδηών.

ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΣΤΙΚΑΙ

ΕΦΕΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΞΕΑΝ ΕΤΟΣ

Κατά τό λήξαν έτος 1933 κατεχωρήθη-
... σαν και έξελεικασθησαν έν τφ Ποινική
... Έφετείφ 83 έφέσεις κατ' άποφάσεων ό-
... λων τών Πταισματοδικείων και Πλημ-
... λειοδικείων τφ; νήσου. Έφέσεις κατ' ά-
... ποφάσεων όλων τών Κρικυρωδικείων
... κατεχωρήσθησαν έν όλφ 33.

Έπίσης έφέσεις κατ' άποφάσεων άστι-
... κών δικαστηρίων κατεχωρήσθησαν έν τφ
... Άνωτάτφ Δικαστηρίφ, ώς Έφετείφ, 32
... έν όλφ.

ΔΙΑΡΡΗΣΙΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΥΛΙΑ

Άγνωστοι τό έσπέρας της παρελθόν-
... της Τετάρτης διαορήξαντες τό παράθυρον
... της έν Ξεοφ' άποθήκης τού έμπορου
... Κλεάνδρου Έγγλέου, εισήλθον εις αυτήν
... και έκλεψαν τέσσαρα μισθία κωνιάκ,
... ξίας τριών λιρών.

Τήν αυτήν έσπέραν διεπράχθη ετέ
... διάρρηξις εις τό χωρίον Πεντάγια. Άγν-
... στοι διαορήξαντες τό παράθυρον της
... κηρύσις τού χωρίου έκλεψαν τό πενήχ
... περιεχόμενον τού κυρίου, συμποσούμεν
... εις 30 παράδες! Η άστυνομία κατα-
... νεται πρός ανακάλυψιν τών Ιεροσούλων

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 13 Ιαν 1934

2/622

ΚΥΠΡΙΑΚΑ

ΚΑΤΑΓΙΓΑΣΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΥΡΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ

Πλην άραών έξαορώων και
... πλόνος και πλήμυροι συνδύ-
... σουν συχρότως ή διαδοχικώς καθ'
... όλην την Νήσον κατά την προπα-
... ρηθούσαν έβδομαδα και είδη την
... προπροβλεπόμεναι Κυριακήν, αεί-
... πτες, πλην τών ιδιωτικών ζημιών
... και άστυνομιών, μεγάλος έπι-
... ερίστην καταστροφής εις όδους
... και εις γειώνας, ή έπισκευή
... ή άποκατάστασις των όπείων τά
... άπαιτήση δαπάνης πολλών χιλιά-
... δων ειμή μισθίων λιρών και τά
... ταύτομερα τά δελτία των έπα-
... ρητικών έλεος βαθύν της άμνη-
... σιας και την έκτασι αυτών καθ'
... όλην την Νήσον.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑΙ ΔΩΡΕΑΙ

Τφ π. Σαββάτφ συμπολιτες άγνω-
... στος πάντως όμοις μετά γενναιωδωρ-
... ες φιλόάνθρωπος άπέστειλεν, άνευ
... δηλώσεως κατ' όνόματος αυτου, τά έ-
... ποδωρα κατ' άδην ποσά εις διάφορα
... έκπαιθετήρια :

Άστ. Σχολή 'Αγ. Σάββα	£10.0.0
'Αγ. Άντωνίου	>10.0.0
Παρθενωγιωτων 'Αγ. Άντωνίου	5.0.0
Νηπιαγωγίων 'Αγ. Κασσιανού	> 5.0.0
και πρὸς την Σχολ. Έπιτροπεί- ... αν δια άλλας ανάγκας άλλων ... Έκπαιθετηρίων	>10.0.0
έν όλφ	£40.0.0

Γ' ήρ' τού Έκδοτοροφείου

Είς μήνην τού έν Μαγιστερίφ ά-
... ποφώναντος Γ. Ν. Λοιζίου προσέ-
... φερων εις τό Έκδοτοροφείον :

Η οικουμένη Ν. Λοιζίου	£5.0.0
Ο κ. Κώστας Χριστοδούλου	>5.0.0
Ο κ. Σπύρος Χριστοδούλου	>5.0.0
Η κ. Άικαλία Άχ. Μερκεζίου	>5.0.0
Η κ. Ελένη Χριστοδούλου	>1.0.0
Η κ. Μαρία Χρ. Σταυρινάκη	>1.0.0
Η κ. Εύρωδικη Ρ. γ. Παύλου	>1.0.0
Ο κ. Βεργιόπουλος έπι τφ ... φαντήρ τού δημοσιογράφου ... έν 'Αθήναις 'Αδ. Κύρου	>2.0.0
έν όλφ	£23.0.0

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΑΜΑΔΟΛΙΝΑΤΑ

ΤΕΡΙΑΝΔΡΟΣ

Προεχώς τά κάμη την πρώτην
... ημεράς έπ'άνεισι αυτὸς ή Έβλη-
... θρος ή ή συσταθείς τφ π. Αδύο-
... στφ υπό την διεύθυνση τού Μουσι-
... κοδικαστικού κ. Χ. Πετροπούλου, έν
... ίσπερ εις πανηγυρικῃ μετ' πλουσι-
... τούται μουσικοφιλολογικου προγράμ-
... ματος έν καρπφ δημοσιευθρομένου.

ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΩΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ κατά τφ
... τών ημερολόγιων συμπολιτες τῆς μεγάλης
... και έντις έφέρας της τού Χριστου Γεν-
... σιας εύχόμεθα αυτάς φαράς και χαρο-
... όνομας.

ΑΙ ΑΡΧΑΙΦΡΕΣΙΑΙ έν τφ έρώτφ 'Ανε-
... γνωστῶν 'Αλ ν φ ρ ω α ι ε ς έν Βερωσικῃ
... άνδρῶσιν μήνη της διακοσμητικῆς άπο-
... τῆς

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΟΥ

ΕΝ ΕΥΡ

Έπιβαίνον τού άεροπλ-
... νου Ουάιγκιτον δ πρῶ-
... σον άπεβίβασθη εις την
... Γαλλία τῆ προσηρ. Παρ-
... κη δέ εις Παρισίους τῆ
... 1)14 Δεκεμβρίου.

Τά τηλεβόλα έγαρτίο
... ξιν του και ά στρατιωτικῶν
... έπαυσιών τῶς ένδικῶν
... πρόδοτος της Γαλλ. Δημο-
... κρησφ άπεβίβη αυτών ;
... αιδροφρομικῶ σιδηρῶ
... έπιφανείσ αυτῶ έφ τῶ
... δόδοσιν Βουλώνης μετ'
... Πογκκαδ, σπρηζομένης
... χόνοσ του, ένέσπερ δικαί-
... γόλου ένδοξασιστῶ δει-
... θουσ.

Ο Ουάιγκιτον έδέθη τ
... τού Βασιλέως της 'Αγγλ-
... κιασφ τῶ Λονδίνου.

Κατά τό γένμα εις τ
... Πουαγκαρτῆ προσιόν τ
... σουν έπέδω τό ήρωϊκόμ
... θαυασμῶν τῶν 'Αμερι-
... κων νησῶν εις τῶ έρημικῶ
... σπερ δει τά άνακοιν
... Γερμανικῶν άρχηγῶν
... όδογῶν, τάσ σχετικῶ
... σποφῶσ ταύτασ. 'Εάν τ
... αρασιμονίαν άμνησῶν
... της Γαλλίας τά άποβῶ
... Άποκαταστήσασιν όμοι
... τά έπιδοκίη τῶν άντι
... όργανώσεσ πρὸς σκοπ
... κούσ, ήσος ήά έπικροσθῆ
... και τῶς ελλῆσ τῆς ;
... δει είναι έγγήσασ κατῶ
... τῶς εσίων. 'Η ερήνη
... παροφροβῆθη άνάστα
... δικαιοσύνη και τά έχι
... ερτα μονιόσασ. 'Η
... γασθῆ μετ' όμοι μετ'
... έμιστοσύνησ πρὸς έπί
... ποσ τούτου.

Ο πρόδοτος Ουάιλο
... ες Λονδίνον ένορτερε
... ελλῆστω' προσδοκίαισ
... κῆ τῆ 13)26 Αβρίου
... παφωσιουφφδρ. Λόδδ Γ
... ρουφ και οί άλλοι άντι
... σπερῶν τον εις Γαλλία

Ο Ουάιγκιτον και ο
... δά συγκροτήσασιν έν
... προκαταρκτικῶσ συνδυ
... προέβαν διακοσμητικῶ
... ναυταί έν Παρισίοισ.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΦΥΛΑΞ 11 Δεκ 1918

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων (δ).

• ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ •

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΝΑΡΑΣ

ΠΟΛΙΤΗΣ

60 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΜΑΡΤΙΟΥ 2009

ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΠΟΤΕ...

Ο ποταμός κατεβαίνει μουγκρίζοντας σαν πληγωμένο θηρίο

Την Πέμπτη, 29 του Οκτώβρη το 1859, απωσθήσατε, η μαυρισούρα του ουρανού πάνω από την Λευκωσίαν προδιέβεται τον κόσμο για ξέσπασμα καμιάς μπόρας, αλλά κανένας βέβαια δεν ήτο δυνατόν να φανταστεί πως μπορούσε να γίνει ό,τι έγινε υστέρω από λίγη ώρα. Μάλιστα, και τα μούρα νέφη άρχιζαν να φεύγουν σιγά-σιγά και άρχισε να προβάλλει το γαλάζιο χρώμα του ουρανού και μόνο στο βάθος του ορίζοντα κατά τον Μοσιαρά ο ουρανός εγένετο ολόμαυρος. Στες εφτά η ώρα πάνω-κάτω (άλλοι λέγουν στες δέκα, ο κ. Πασχάλης κυαντοαντινιθής θυμάται πολύ καλά, μιν λέει, ότι το κακό άρχισε στες 9 το πρωί). Ένας φοβερός και πρωτάκουστος βουισμός ακούστηκε από μακριά, από την διεύθυνση των Άν-Μολοπτάδων, άλλα ακόμα ο κόσμος, μ' όλα που άρχισε να ανησυχεί, δεν ήξερε όμως πως κατά τον Μοσιαράν άνοιξαν κυριολεκτικά οι καταρράχτες του ουρανού και ότι από την πολλή βροχή 100 μικροί χειμάρροι κι ο κάμπος ολόκληρος έκυναν τα νερά τους στην κοίτη του Πηδκιά, που θα-λός και άγριος έτρεξε σαν μανισμένος κι επροχωρούσε στην πολύστροφη ροή του, κι έτσι έμεινε ξένοιαστος. Ο ποταμός όμως όσο πάει και κατεβάζει, κατεβάζει εκατομμύρια τόνους νερό και ο βουιστός πια γίνεται μούγκρισμα πληγωμένου λιονταριού, που σπαράζει από τον πόνο του... Του βουητού αυ-

τού και της ορμής με την οποία κατεβαίνει ο Πηδκιός έχω προσωπικώς μιν ιδέα, γιατί μιν εποχή, που εκατοικούσα στους Αγίους Ομολογητές, είχα σπιτί, που η αυλή του ήταν ακριβώς στην όχθη του ποταμού και συνέβη δυο-τρεις φορές βλέποντας κατά το Αρμιστείον να δια τον ποταμό που εκατόφθανε "τουλουπιστός" και σκέπαζε απότομα με άγκον νερού την ξερή ως την στιγμή εκείνην κοίτη του. Αυτό με βοηθά φυσικά στην περιγραφή του μεγάλου κακού. μιν λίγο η κατάστασις γίνεται τραγική. Ο ποταμός δεν είναι πια ποταμός, αλλά "όλοσσα κυματισσοσα", "όλοσσα πλασιό"... Περνά πάνω από το γεφύρι, (το παλιό γεφύρι, όχι το σημερινό, με τα πολύ μεγαλύτερα τόξα, που έγινε μετά την Αγγλική Κατοχή) ξεπλώνει σε όλες τες διευθύνσεις και κυρίως ορμά εναντίον της Λευκωσίας, προς την οποίαν εύρισκαν διεξόδο τα νερά του, αφού το έδαφος προς τον σημερινόν Δημόσιον Κήπον παρουσιάζει σημαντική κλίση, αφού κατακλύζει σε λίγο δευτερόλεπτα όλην την έκτασιν από την Περβόλαν του Τσαυταίρη Ππασιά έως την Πάρταν τής Πάφου κάμνει "Λυσσώδη έφοδον" επάνω στο Κάστρο τής Λευκωσίας. Τότε μόλις είχαν αντιληφθεί καθαρά πια τον κίνδυνον οι Τοποσιδές τής Πόρτος τής Πάφου κι έτρεξαν να την κλείσουν καλά-καλά και να την αμπαρώσουν όσο μπορούσαν ασφαλέστερα.

Ο ποταμός όμως όσο πάει και κατεβάζει, κατεβάζει εκατομμύρια τόνους νερό και ο βουιστός πια γίνεται μούγκρισμα πληγωμένου λιονταριού, που σπαράζει από τον πόνο του...

68 ΤΡΙΤΗ 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 2009

• ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ •

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΝΑΡΑΣ

ΠΟΛΙΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΠΟΤΕ...

Φόβος και πανικός απλώνεται σε όλη την Λευκωσία...

Συνεχίζουμε την αφήγησή μας για την μεγάλη πλημμύρα της Λευκωσίας το 1859. Είπαμε λοιπόν ότι η μεγάλη μπόρα που ξέσπασε, ακημάτισε μια μελάρια στεφάνη από φουρτουνασμένα νερά γύρω από την Λευκωσία. Αλλά ως δομή τι γίνεται μέσα στην Λευκωσία, που την έκαμε να τρέμει σύγκορμη η φοβερή βουή του νερού. Το ρέμα επήρε την διεύθυνση του ποταμού που διέσχιζε την πόλη από την μιν άκρη ως την άλλη. Σ' αυτήν την περίπτωση ο βρωμερός οχετός, για τον όποιον είπαμε τι κακόν έκαμε στον πληθυσμό της πόλης, έσωσε την Λευκωσία... από ολοφάνερο κίνδυνον πνιγμού. Βέβαια, δεν μπορούσε να "χώνεψει" όλον τον τρομερόν άγκον του νερού και να προλάβει κάθε καταστροφήν σε περιουσίες και ζωές, αλλά εφάνην πολύ ευεργετικός, γιατί έκοψε απωσθήσατε την ορμή του νερού και περιόρισε αρκετά το κακό. Αλλά, βέβαια, τέρπαστα ζήμια έγινε-θα πούμε πόση υπολογίσθηκε τότε-και θύματα ανθρώπινα

αρκετά είχαν σημειωθεί.

Η Αγορά κυρίως είχε γεμίσει ολόκληρη και στον κύριο δρόμο της από το Παζάρι των Πραματευτάδων έως το Κιουπριούπασια, που ήταν τα παραπάνω μαχαζιά και στες παρόδους της, αγορά Παματζήδων, Γεμενιτζήδων κτλ. Από τες ενορίες την πιο πολλήν "φάκκαν" την "έφπεν" η Φανερωμένη ένεκα της χαμηλής θέσης της.

Το μεγάλο δυστύχημα είναι ότι η πλημμύρα έγινε μέρα κι έτσι τα μαχαζιά στην Αγοράν ήταν όλα ανοικτά κι ο κόσμος εκκυκλοφορούσε εδώ κι εκεί, ανύποπτος για την μεγάλη συμφορά. Έτσι ο ποταμός πύρεν την ευκαιρίαν να ορμή ακράπτος μέσα στα μαχαζιά και να πλημνιάσει ξεσπώνοντας και παίρνοντας μέσα στο φοβερό ρέμα του ότι εύρισκε μπροστά του. Ρήγμαμα κυριολεκτικώς μέσα στα καταστήματα όλων των ειδών. Φόβος και πανικός παντού...

Το μεγάλο δυστύχημα είναι ότι η πλημμύρα έγινε μέρα κι έτσι τα μαχαζιά στην Αγοράν ήταν όλα ανοικτά κι ο κόσμος εκκυκλοφορούσε εδώ κι εκεί, ανύποπτος για την μεγάλη συμφορά.

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων (ε).

172 πλημμυρικά γεγονότα περίοδο 1859 - 2011

Γεγονότα προ 1859

Ο ποταμός Πεδιαίος (Λευκωσία)

Όπως καταγράφεται από τον Λεόντιο Μαχαιρά στο χρονικό του, στις 10 Νοεμβρίου 1330 «εκατέβην ο ποταμός της Χώρας τόσον μέγας και εξερίζωσεν πολλά δεντρά και εκατέβασεν τα και εφέραν τα εις την Χώραν, και εστούππωσεν το γιοφύριν του Σινεσκάρδου και ο ποταμός επήγεν τριγύρου της Χώρας και εχάλασεν πολλά σπίτια και έπνιξεν πολλύν λαόν».

Ο ιστορικός Loredano που αναφέρεται στο ίδιο γεγονός μιλά για 3000 νεκρούς.

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων (στ).

Για το ίδιο συμβάν αναφέρεται και ο Αρχιμανδρίτης Κυπριανός:

«Τω 1330, δωδεκάτη Νοεμβρίου επλημύρισε τοσούτο ο ποταμός Πεδιαίος, ο οποίος τότε διεπέρνα δια μέσου της Λευκωσίας, και έπνιξεν ως τρεις χιλιάδας πλήθος και αν ίσως το γεφύριον, λεγόμενο Κάμπιο, δεν έσκαζε να δώση χώραν εις τα νερά, δεν έμενεν τινάς ζωντανός. Ανέβησαν τα νερά έως εις 16 πήχες ύψος ...»

Για την προστασία της πόλης, οι Βενετοί προχώρησαν στην **εκτροπή του ποταμού**, τον οποίο οδηγούν με τεχνική παράκαμψη από το σημείο του Ανεμόμυλου γύρω και έξω από την πόλη.

Μεταγενέστερα σε δυο περιπτώσεις το 1859 και το 1865 επιβεβαιώθηκε η γνωστή Κυπριακή παροιμία **“του ποταμού μην του κλέψεις”** αφού ο ποταμός ακολουθώντας την παλιά του κοίτη πέρασε μέσα από την πόλη πνίγοντας και στις δυο περιπτώσεις πολλούς κατοίκους της Λευκωσίας.

3. Μεθοδολογία καταγραφής δεδομένων (ζ).

Ο ποταμός Γαρύλλης (Λεμεσός)

Ταυτόχρονα με την πλημμύρα του Πεδιαίου ο Αρχιμανδίτης Κυπριανός αναφέρει:

«Και η Λεμεσός κατεποντίσθη από άλλους εκεί ποταμούς, και βροχάς ακαταπαύστους, και εφθάρη εις το παντελές πνιγέντες και εκεί ως δύο χιλιάδες ψυχαί, πολλά χωρία εκεί κατεφθάρησαν, ζώα μάλιστα πλήθος άμετρο αφ' ου όμως έπαυσεν η πλημμύρα, επρόσταξεν ο βασιλεύς τρεις ημέρες νηστεία, και μετ' αυτήν, μίαν λιτανεία να τελέσωσι μετά δακρύων, και δεήσεων καθ' όλην την νήσον, προς εξιλεασμόν της θείας οργής.»

Για τον ίδιο ποταμό ο Γεώργιος Σ Φραγκούδης:

« Παρά το άκρον της πόλεως διέρχεται μικρός ποταμός, χείμαρρος μάλλον, Γαρίλλης καλούμενος, όστις τον χειμώνα κατέρχεται εκ των ορέων ορμητικότατος, επιφέρων ενίοτε και καταστροφές εις την πόλιν. Ούτω τω 1880 δις πλημμυρήσας κατέστρεψεν ολόκληρο συνοικία, μεγάλας προξενήσας ζημίας. Τότε και η ελληνική κυβέρνησης εψηφίσατο 60,000 δραχμών υπέρ των παθόντων, οίτινες συγκεκινημένοι εκ της μητρικής ταύτης στοργής , ην επεδείξατο η Ελλάς, απάντησαν ευχαριστούντες, χωρίς όμως να δεχθώσι την ψηφισθείσαν συνδρομή. Ήδη εξησφαλίσθη εν μέρει η πόλις δια τεχνικών τινών μέσων.»

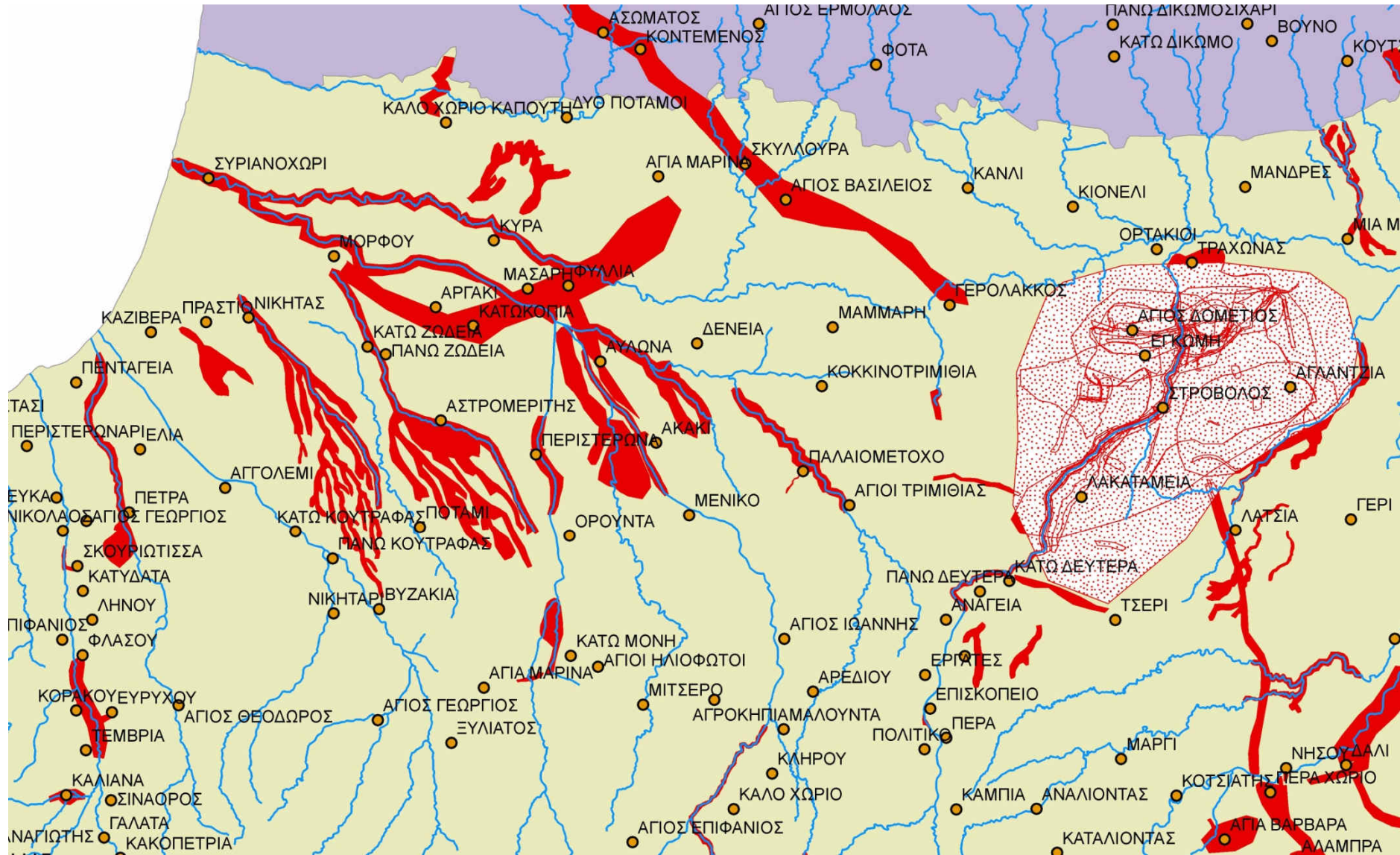
4. Αποτελέσματα.

ΧΑΡΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΩΝ (Προκαταρκτικός - υπό εξέλιξη)

4. Αποτελέσματα. (β)

5. Δημιουργία βάσης δεδομένων και συστηματική καταγραφή μελλοντικών πλημμυρών.

Για κάθε σημαντική πλημμύρα στο μέλλον:

- Ημερομηνία έναρξης και διάρκεια (ημέρες/ώρες)
- Τοποθεσία (όνομα της τοποθεσίας, λεκάνης απορροής, τμήματος αυτής και / ή σε παράκτια περιοχή)
- Συντεταγμένες (σημείο, γραμμή, επιφάνεια)
- Τύπος πλημμύρας (ταχυπλημμύρα, υπερχείλιση ποταμού, κλπ)
- Έκταση (έκταση γης που πλημμύρισε, ή το μήκος του ποταμού ή της ακτής που επηρεάστηκε)
- Βάθος νερού ή τη στάθμη νερού ανάλογα με την περίπτωση
- Ταχύτητα ροής ή τη σχετική ροή των υδάτων ανάλογα με την περίπτωση

5. Δημιουργία βάσης δεδομένων και συστηματική καταγραφή μελλοντικών πλημμυρών. (β)

Για κάθε σημαντική πλημμύρα στο μέλλον:

- Πιθανότητα εκδήλωσης πλημμύρας (συχνότητα, περίοδος επαναφοράς)
- Αριθμό κατοίκων που επηρεάστηκαν (ανθρώπινες ζωές)
- Είδος και μέγεθος των αρνητικών επιπτώσεων για:
 - ανθρώπινη υγεία
 - Περιβάλλον (πχ τυχόν ρύπανση)
 - πολιτιστική κληρονομιά
 - Υλικές ζημιές (χρήση της γης και τον τύπο οικονομικής δραστηριότητας)
- Άλλες σχετικές πληροφορίες

Ευχαριστίες

- Κος Γ. Λιναράς
- Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
 - κος Χρ. Σπύρου
- Άλλοι φορείς:
 - Τοπικές Αρχές,
 - Πολιτική Άμυνα
 - Πυροσβεστική Υπηρεσία
 - Μετεωρολογική Υπηρεσία
 - Συμβούλια Αποχετεύσεων
 - Σύνδεσμος Ασφαλιστών Κύπρου
- Προσωπικό της Υπηρεσίας Υδρολογίας & Υδρογεωλογίας
 - κα Γ. Λαμπριανίδου